

SUISSA I EL SEU PATRIMONI FOTOGRÀFIC: CAP A UNA POLÍTICA NACIONAL

Sylvie Henguely, Peter Pfrunder

Institut Suís per a la Conservació de la Fotografia / Fundació Suïssa per a la Fotografia

1. Gènesi de les col·leccions i estat actual

A Suïssa, les col·leccions fotogràfiques són el resultat dels interessos múltiples de l'Estat, de col·leccionistes i altres institucions públiques. Mentre que, ja a finals del segle XIX, la Confederació va reunir uns conjunts d'imatges, fonamentalment amb objectius documentals, als anys setanta del segle XX van néixer noves col·leccions que van afegir a l'orientació anterior una dimensió artística essencial. En aquest camp, les passions dels particulars s'han avançat al compromís de les autoritats públiques. Això podria ser un resum de la gènesi de les col·leccions fotogràfiques de Suïssa. Però si volem anar més enllà d'aquest esbós, que és més o menys el mateix en altres països, i entendre realment el "paisatge fotogràfic" suís, és fonamental recordar en primer lloc que Suïssa no presenta una tradició centralitzadora, ja que la cultura depèn dels cantons i dels municipis; com que aquests actuen lliurement, no hi ha política establerta entre les diferents regions. Per tant, pel que fa a la fotografia en tot cas, es tracta d'un paisatge absolutament heterogeni.

1.1 La fotografia en les institucions públiques generalistes

Les primeres institucions federals que van reunir fotografies de manera més o menys sistemàtica van ser l'Arxiu Federal de Monuments Històrics, la Biblioteca Nacional, l'Arxiu Federal i l'Oficina Federal de Topografia. Van iniciar aquest treball a finals del segle XIX. Aquestes col·leccions – el seu contingut, l'ús que se'n fa, la manera de classificar-les, etc. – indiquen de manera clara que la Confederació, contràriament a altres països¹, en primer lloc es va interessar en la fotografia per la seva capacitat de representar el món (el territori, les seves personalitats més o menys il·lustres) i no únicament per si mateixa. Aquest punt de vista va donar sovint a les col·leccions de la Confederació un caràcter documental² que, en la majoria de casos, comporta una falta de distinció entre els diferents tipus d'imatges (estampes, dibuixos, fotografies) i una dificultat, per tant, a l'hora de definir la importància (quantitativa i en certa mesura qualitativa) d'aquest mitjà.

Per exemple, només fa uns quants anys que s'han descobert en l'Arxiu Federal una sèrie d'uns 220 retrats de persones indocumentades i de rodamons fets entre l'any 1852 i l'any 1853 pel fotògraf i litògraf Carl Durheim per respondre a una comanda de les autoritats federals, que volien controlar i fer tornar sedentaris, quan això era possible, uns individus considerats com massa mòbils i que la pobresa havia deixat abandonats al carrer. Aquestes imatges, que representen la població nòmada de manera sistemàtica i estandarditzada, constitueixen el primer exemple conegut de fotografia judicial a Suïssa i a Europa. Però a la vegada són importants per a la història de la fotografia, ja que afecten el punt central de l'autenticitat, així com un altre punt amb el qual està directament relacionada, és a dir, la instrumentalització política del mitjà³.

L'Arxiu Federal de Monuments Històrics representa un altre cas típic. Fundat l'any 1887, col·lecciona, a part de plànols i informes, fotografies de la història dels edificis, dels llocs i dels paisatges. Enmig d'aquest important material iconogràfic, també podem descobrir, d'una manera un xic incongruent, la presència dels arxius del fotògraf Theo Frey, que ocupa un lloc important en la història de la fotografia suïssa. Els punts forts d'aquest fons, no menys

d'uns 90.000 negatius que van fins a mitjan anys trenta del segle XX, aborden les condicions de vida en les regions de muntanya, les tradicions populars, les festes, el treball i l'artesania. Aquesta propensió a fotografiar persones fa de l'obra de Theo Frey un exponent del reportatge social, un tema per si mateix poc lligat als interessos de l'Arxiu Federal de Monuments Històrics. L'exemple de Theo Frey mostra de manera clara el dilema i les dificultats de l'Estat en les seves relacions amb el patrimoni fotogràfic: els responsables de l'Oficina Federal de Cultura van intentar, tot s'ha de dir, assegurar la salvaguarda de l'obra d'aquest fotògraf sense, tanmateix, tenir una idea ben clara de la seva gestió futura així com de la seva apreciació en el context més ampli de la història de la fotografia. L'any 1989 van decidir dipositar-la a l'Arxiu Federal de Monuments Històrics, fet que, des d'un punt de vista actual, és un error d'orientació.

Es podrien multiplicar els exemples que indiquen una certa confusió o indiferència respecte a la imatge argèntica, ja sigui en els àmbits local o federal – es va haver d'esperar a l'any 1994 perquè el Museu Nacional demostrés un cert interès per la fotografia històrica. El desconeixement que tenen a vegades les institucions respecte a les seves pròpies col·leccions, estigmatitza, a part de la manca de mitjans, aquesta mateixa indiferència.

Més recentment, però, les compres de la Confederació s'han diversificat i s'han estès a la fotografia contemporània, artística o no. D'una banda, des de l'any 1982, i de manera regular des de l'any 1985, l'Oficina Federal de Cultura compra sèries de fotografies que pertanyen al món anomenat de les "arts aplicades"⁴; i, de l'altra, aquesta mateixa institució adquireix, des dels anys setanta⁵, mitjançant la seva Comissió de Belles Arts, obres artístiques que s'expressen utilitzant la fotografia.

Malgrat la importància de les col·leccions constituïdes per l'Estat, aquestes només gaudeixen d'una notorietat modesta. Aquesta situació sembla deguda, en part, a l'estat sumari, si no embrionari, dels seus inventaris, així com al fet que l'accés pel públic és força difícil. A més, les col·leccions que han estat objecte d'una publicació són escasses.

D'altra banda, el federalisme provoca una certa confusió pel que fa a la responsabilitat de les institucions federals, cantonals, regionals o municipals, ja siguin biblioteques, arxius o museus. La tasca de col·leccionar fotografies o un tipus concret de fotografies recau poques vegades sobre les mateixes institucions de les diferents ciutats o dels diferents cantons.

Existeixen, però, certes similituds sobre el gènere d'imatges recollides en les diverses institucions: les biblioteques i arxius contenen en general conjunts en els quals predomina l'aspecte documental. Les fotografies d'aquest tipus també són abundants en els museus històrics, mentre que els museus de belles arts insisteixen en la seva dimensió estètica. Però és sobretot en les institucions especialitzades en fotografia que aquests dos aspectes, documental i artístic, estan més ben considerats.

1.2 Les institucions especialitzades

Des de principis dels anys setanta, diverses institucions especialitzades van desenvolupar competències per estudiar la fotografia a partir d'enfocaments diferents. Unes tenen un punt de vista generalista (Museu de l'Elysée, Lausana) o se centren en la fotografia suïssa (Fundació Suïssa per a la Fotografia, Zuric) o sobre la fotografia contemporània (Fotomuseum Winterthur); altres se centren en la història del gest i de les tècniques (Museu Suís de la Màquina de Fotografiar, Vevey), altres, finalment, en la conservació (Institut Suís per a la Conservació de la Fotografia, Neuchâtel). Algunes insisteixen en la producció d'exposicions (Galeria Focale, Nyon) o també en l'organització d'un festival anual o bianual (les Jornades Fotogràfiques de Bienne, el Festival del municipi d'Étienne), per citar-ne només

alguns. En deixem uns quants i ens limitarem a presentar una breu descripció dels més importants. Per molt diferents que siguin els punts de vista d'aquestes institucions, convé indicar que totes han sorgit a partir de la iniciativa privada.

La **Fundació Suïssa per a la Fotografia**⁶, creada l'any 1971, va ser pionera en aquest camp. Representa una fita fonamental en el procés de reconeixement oficial d'aquest mitjà. Va néixer gràcies a la passió dels aficionats al fotoperiodisme i a l'agència Magnum. Amb l'objectiu⁷ de constituir un arxiu fotogràfic nacional va començar un laboriós exercici de salvament dels fons amenaçats. Des de fa més de trenta anys, realitza un treball de sensibilització i segueix reunint una mostra representativa de la fotografia suïssa del segle XX. En aquesta institució, la noció d'autor és primordial, com ho demostren les exposicions i publicacions monogràfiques que va produint. El contingut dels arxius – donacions de més de vint-i-cinc fotògrafs⁸ – i de la col·lecció segueix dos eixos, el de la fotografia compromesa a escala internacional i el de la fotografia suïssa, que té com a punt fort els anys trenta i quaranta. Alguns conjunts importants, per exemple els de Robert Franck i de Michael Wolgensinger, indiquen la voluntat de restituir les filiacions entre fotògrafs. Des de fa uns anys, la Fundació col·lecciona també de manera àmplia i íntegra obres amb una intenció artística. Ara bé, les tries unilaterals dels seus principis, influïts pel fotoperiodisme⁹, han deixat senyals importants que orienten la col·lecció cap al documental.

L'activitat d'aquesta Fundació va crear un clima favorable que va facilitar el naixement de museus completament dedicats a la fotografia, com el Musée de l'Elysée o el Fotomuseum Winterthur. Aquestes tres institucions tenen en comú una visió de la fotografia que va més enllà del simple document i que l'aborda com una obra de creació. Però abans de presentar-los, ens aturarem un moment en una institució contemporània de la que acabem d'esmentar.

També l'any 1971, però a l'altre extrem del país, va néixer a Vevey el **Museu Suís de la Màquina de Fotografiar**, gràcies a l'èxit que va tenir l'exposició de la col·lecció privada de Michel Auer. Tal com indica el seu nom, es dedica a la història de les tècniques de fotografia. Les seves col·leccions de màquines de fotografiar es presenten en una exposició permanent. A la vegada, aquesta institució organitza exposicions de fotografies de totes les èpoques i té un paper molt actiu en el món de la imatge en general. Tot i ser molt especialitzat, el Museu Suís de la Màquina de Fotografiar posseeix algunes col·leccions de fotografies que li van arribar majoritàriament amb les màquines amb les quals han estat fetes. Aquestes segueixen sent la prioritat del Museu, que, amb tot i això, vetlla per mantenir un diàleg entre les màquines de fotografiar i les imatges que en resulten.

Fundat l'any 1985, el **Museu de l'Elysée**¹⁰ de Lausana va ser el primer museu suís dedicat exclusivament a aquest mitjà. Previst a l'inici com un annex de la Fundació Suïssa per a la Fotografia, es va emancipar ràpidament i va esdevenir "un lloc clau de l'expressió fotogràfica"¹¹. Instal·lat en una casa pairal que pertany a l'estat de Vaud, principal suport financer, el museu tracta la fotografia des d'un punt de vista generalista i s'interessa per tots els seus procediments i per tots els seus usos. Les exposicions que organitza, retrospectives, individuals, col·lectives o temàtiques, cobreixen el període que va des dels principis de la fotografia fins avui. S'hi presenten fotògrafs coneguts, així com el treball de fotògrafs menys coneguts, i van molt sovint acompanyades de publicacions. Quant a la col·lecció de revelatges originals, centrada en la fotografia d'autor que presenta el Museu de l'Elysée, va des del segle XIX¹² fins als períodes modern i contemporani. A part de les compres a fotògrafs o les seves donacions, la institució afavoreix igualment treballs per encàrrec. La política de compres segueix estant, de totes maneres, molt lligada a les seves exposicions. La institució conté també fons importants, com la Col·lecció Internacional Polaroid (6.000 fotografies contemporànies, que van de l'any 1968 als anys noranta), fons

d'arxius de fotògrafs suïssos (Ella Maillart, Hans Steiner, De Jongh, etc.) i fins i tot estrangers (Lehnert i Landrock).

“Una de les escenes més vives de la Suïssa alemanya”, el **Fotomuseum Winterthur** presenta la fotografia de tres maneres diferents: com a document de realitats socials i culturals, com a visió d'autor i com a forma d'expressió artística¹³. Encara que el Fotomuseum Winterthur¹⁴ deu, en primer lloc, la seva fama al seu programa d'exposicions, centrat fonamentalment en la fotografia internacional contemporània i moderna, també ha constituït una col·lecció de fotografies que va des de la Segona Guerra Mundial fins avui. Aquest conjunt representa una crònica de les exposicions i reuneix, a més, obres d'artistes que han escollit la fotografia com a mitjà d'expressió. Hi són representats, entre altres, Aaraki, Avedon, Baltz, Clark, Danuser, Eggleston, Fischli/Weiss, Faure, Frank, Goldin, Rütimann, Sternefeld, etc. Aquesta institució és el resultat d'una iniciativa privada, d'un productor de cinema i a la vegada mecenes de dos editors que la van fundar l'any 1990 i la van obrir al públic tres anys més tard, en un antic taller de teixits. La ciutat de Winterthur li aporta un ajut financer, però el seu principal suport segueix sent essencialment de tipus privat.

2. Un estat de la qüestió

Els exemples precedents mostren la diversitat dels gèneres de col·leccions fotogràfiques que es poden trobar en les institucions, ja siguin públiques o privades, generalistes o especialitzades. En la majoria dels casos, la presència d'aquestes col·leccions en aquests establiments està ben fundada. Però també passa de manera freqüent que certs fons estan desplaçats respecte a les prioritats de la institució que els allotja. Aquest fet indica una manca de diàleg entre socis institucionals, així com una manca d'infraestructures, de competències i de mitjans. Això provoca, des de fa un cert temps, que diverses veus es facin sentir pertot arreu reclamant una política coherent en matèria de fotografia, una política capaç de veure més enllà dels interessos particulars de cada institució, així com un sistema de mesures d'urgència puntuals.¹⁵

El desenvolupament d'una política en matèria de fotografia pressuposa coneixements sobre les col·leccions, coneixements que les institucions difícilment poden recollir per elles mateixes, ja que estan ocupades amb altres tasques. Sembla, per tant, més senzill que una instància exterior sigui la que doni un esguard de conjunt a aquest “paisatge fotogràfic”. Això és el que l'associació Memoriav ha decidit fer.

2.1 Memoriav

Aquesta associació s'ha fixat com a objectiu la salvaguarda del patrimoni audiovisual. Va néixer de la consciència que tenien dos directors – el de la Biblioteca Nacional i el de l'Arxiu Federal – del problema que significa la conservació de l'àudiovisual en general i en les seves institucions en concret. Memoriav està en part finançada per les cotitzacions dels seus membres, sobretot per la Confederació, a raó de 3 milions de francs suïssos (aproximadament 2 milions d'euros) per any fins ara. Els seus membres fundadors són la Biblioteca Nacional, l'Arxiu Federal, la Filmoteca Suïssa, la Fonoteca Nacional, l'Oficina Federal de la Comunicació, la Televisió suïssa i l'Institut Suís per a la Conservació de la Fotografia. Memoriav, estructura que federa i es recolza en els seus membres institucionals, crea o sol·licita projectes que finança ella mateixa, i la gestió dels quals es confia a tercers. Disposa d'una secretaria, d'un butlletí trimestral, d'una pàgina web i d'un comitè director constituït

per un representant de les institucions fundadores respectives. Està dotada d'una logística mínima i la seva agilitat prové en bona part del fet que no gestiona col·leccions directament.¹⁶

2.2 Un projecte d'inventari

L'any 1998, aquesta associació va encarregar a l'**Institut Suís per a la Conservació de la Fotografia** (ISCP) que realitzés un inventari dels fons i col·leccions fotogràfiques a Suïssa. Aquest institut, que es troba a Neuchâtel, és un centre nacional amb competències en matèria de conservació i restauració de documents fotogràfics. Creat l'any 1986, l'Institut Suís per a la Conservació de la Fotografia és una estructura semipública, amb doble sistema de finançament, en part públic, en part privat. Es compon d'una assessoria en conservació, un taller de restauració, un taller de muntatge d'arxius i un taller de revelatge. Des de fa poc, s'encarrega també de la digitalització de fons fotogràfics, però no posseeix cap col·lecció; les seves activitats són, doncs, les funcions d'un prestador de serveis. Tracta, pel que fa a la conservació i la restauració, diverses col·leccions de museus, arxius, biblioteques, galeries o col·leccions privades.

Titulat "Estudi sobre l'estat de les col·leccions fotogràfiques a Suïssa", el projecte tenia com a objectiu aportar una eina de gestió per a l'establiment d'una política de conservació a curt, mig i llarg termini en el si de Memoriav. Efectivament, fins aleshores els projectes de restauració de fotografies recolzats per Memoriav s'havien decidit gairebé a l'últim moment. De sobte, apareixien uns documents en un estat dramàtic; aleshores, s'adoptaven unes mesures per salvaguardar aquests objectes. Aquesta política a l'últim moment ja no es podia mantenir i es va voler crear una eina que permetés anticipar i establir prioritats amb criteris més objectius. L'apreciació que aporta l'estudi sobre l'estat dels documents permet determinar quins són els fons amenaçats per diferents factors de degradació.

El resultat d'aquesta enquesta, que es va realitzar durant uns quatre anys, és una base de dades que presenta un repertori de les institucions, així com dels seus fons o col·leccions. Aquest treball de cens del patrimoni fotogràfic, a escala nacional¹⁷, és una primera temptativa d'aportar-ne una visió global. No hi ha dubte que aquesta presenta encara moltes mancances i que només dóna una imatge aproximada de les col·leccions que hi ha a Suïssa. En aquest context precís, la paraula "col·lecció" s'entén en un sentit molt ampli. De fet, el projecte s'ocupa de qualsevol conjunt fotogràfic (llegat, fons, etc.), ja sigui de dimensions importants o no. Evidentment, les col·leccions, en el sentit de conjunts de peces reunides de manera sistemàtica amb vistes a reunir un corpus significatiu d'imatges, també hi apareixen.

2.2.1 Els participants a l'estudi

L'elaboració i tramesa d'un qüestionari va constituir la primera etapa d'aquest projecte. Després d'una primera anàlisi de les respostes, s'inclouen en l'estudi 372 institucions o persones i 1.800 fons o col·leccions. El nombre d'institucions públiques és del 63%, el de les privades, del 28%, i l'altre 9% correspon a les persones (fig. 1). La distribució per tipus de participants demostra el fet que la fotografia està disseminada en els llocs més diversos i mostra la manca de política concertada i homogènia en aquest camp (fig. 2). Efectivament, no hi ha cap cantó que gestioni la fotografia de la mateixa manera i les estructures que s'aporten per ocupar-se d'aquest mitjà són encara avui molt escasses. Els museus, arxius, administracions i biblioteques representen el 68% dels participants a l'estudi, mentre que el 32% que queda es distribueix entre un gran nombre de tipus diferents, com ho mostra la categoria "altres", que representa més de 16 tipus¹⁸ diferents per una proporció del 10%.

Entre les 372 institucions i persones incloses en l'estudi, es va seleccionar una mica menys de la meitat per continuar el recull d'informacions durant les visites realitzades *in situ*. Aquestes visites van permetre verificar les dades, aclarir certs punts i complementar les informacions sobre els temes i, sobretot, sobre la conservació dels documents i del seu estat de salut. Cal precisar que no sempre és fàcil fer-se una idea correcta dels fons únicament a partir de la descripció que figura en un qüestionari. A més, els criteris per avaluar un fons fotogràfic depenen en gran part del punt de vista i de l'interès de les institucions i dels col·leccionistes. Les qualitats es poden mesurar en funció de la importància històrica dels temes tractats, de la seva originalitat, de si són complets i fins a quin punt, o de la representativitat d'un fons respecte al seu autor¹⁹ o al seu contingut, a la qualitat de la foto i de les còpies, així com de l'estat de conservació dels documents. També es pot treballar a partir del principi segons el qual tots els procediments dels començaments de la història del mitjà presenten un interès indiscutible. També és cert que per als responsables de l'estudi, les qualitats en relació a la matèria de l'objecte fotogràfic són essencials i que existeix una tendència a pensar que, per molt interessant que sigui el tema, si l'estat físic de la imatge fa que la seva lectura sigui difícil degut a les seves mancances estètiques, el document perd molt del seu interès. Ara bé, això no seria just si considerem els fons – i són molt nombrosos – amb qualitats artístiques menors però que no afecten en res el seu interès documental.

2.2.2 El contingut de l'estudi

El contingut de l'estudi es reparteix en tres nivells:

- 1) referències administratives sobre les institucions, els responsables de les seves col·leccions fotogràfiques i les seves coordenades,
- 2) indicacions sobre els autors (dades biogràfiques) i la iconografia (gèneres, temes, llocs, esdeveniments, personatges representats) de les col·leccions; es tracta de dades que poden adreçar-se a un públic de periodistes, investigadors, iconògrafs, estudiants, etc.
- 3) Informacions sobre l'estat dels conjunts (condicions climàtiques dels fons, material de conservació, estat dels documents: atacs químics, mecànics i biològics).

Centrem-nos, de moment, en el segon nivell, les informacions que aporten una visió de conjunt dels continguts del patrimoni fotogràfic suís. La descripció de les 1.800 col·leccions incloses en l'estudi es va fer amb l'ajut de cinc categories iconogràfiques. La categoria dels "gèneres" qualifica el tipus de representació, la dels "temes" estudia més el tema en si mateix. Tres categories més completen el ventall dels temes representats: la dels "llocs", la dels "esdeveniments" i la dels "personatges". Pel que fa a la noció d'autor, representa una categoria diferent, independent de la iconografia, però també essencial en qualsevol descripció de les col·leccions.

Pel que fa als **gèneres**, es constata sense sorpresa un domini dels gèneres tradicionals com els "retrats" (1.363 entrades), els "paisatges" (808) i les "vistes d'arquitectura" (727) (fig. 3). El concepte d'"escenes", entès com a "representacions d'activitats o accions",²⁰ representa també una part molt important, amb 626 entrades. També podem assenyalar que les col·leccions fotogràfiques amb ambicions artístiques representen una part poc important del conjunt de visites; això es nota efectivament en el baix nombre de col·leccions que parlen dels següents gèneres, com per exemple "abstracció" (34 entrades), "estudis i recerca"²¹ (61 entrades), "natures mortes" (883 entrades), "nus" (40 entrades). La seva representació és tan poc important que, si deixem de banda les "natures mortes", ni tan sols apareixen en la figura 3.

La base de dades actual es compon de 745 **temes**, la qual cosa és important i, potser, excessiva. Se'n podrien, doncs, eliminar alguns, integrant-los a conceptes més generals. Com que la diversitat d'aquests termes perjudica l'eficàcia de les recerques en la base de

dades, caldrà treure'ls; es podria pensar en una jerarquització dels termes d'aquest repertori, cosa que significaria una estructura més clara de la indexació. Ara bé, per realitzar aquesta tasca, cal una llarga reflexió i importants coneixements en el camp de la catalogació. La figura 4 mostra els quinze temes que es troben més freqüentment en els fons fotogràfics. Els valors indicats per aquest gràfic són clarament inferiors als de les categories dels "gèneres" de l'esquema anterior (fig. 3), ja que els temes estan més diversificats que els gèneres. Per tant, el primer lloc ocupat pel tema de la "construcció" pot sorprendre a primera vista – apareix en 383 col·leccions –, però cal recordar que, en la majoria dels conjunts, el gènere més important és el del retrat, amb 1.363 entrades.

Sembla que l'aspecte documental domina en les 1.800 col·leccions estudiades en aquest treball (fig. 5). De fet, els criteris d'agrupació d'aquestes col·leccions són majoritàriament de tipus iconogràfic (48%), la qual cosa indicaria que el tema representat, la informació inclosa en la imatge, domina respecte a la dimensió creativa del mitjà. Les col·leccions centrades en un o diversos autors representen el 34%; normalment, es troben en els museus, mentre que els arxius alberguen la majoria de les col·leccions agrupades segons el seu origen (17%). Les tècniques en funció de les quals algunes col·leccions estan a vegades agrupades (1%), són generalment molt específiques, com la fotografia interferencial, els daguerreotips, les vistes estereoscòpiques, però també a vegades s'utilitzen nocions tan àmplies com les de còpia o de negatiu com a criteris d'agrupació.

Si ens basem en els 15 temes (fig. 4) que apareixen amb més freqüència, podem deduir-ne 4 nocions clau (fig. 6). La més important (39%) s'articula al voltant d'un concepte que podríem anomenar *entorn edificat*, que reuneix els temes de "construcció", "comunicacions i transports", "hàbitat", "paisatge urbà", "indústria". La segona fa referència a la *quotidianitat*, que es divideix entre la família i el treball (25%), engloba els temes de "vida quotidiana", "família", "oficis, etc.". El camp de *l'oci* té també un paper preponderant (21%); hi trobem els següents temes: "festes", "espectacles i oci", "esports". Per fi, un gran nombre d'imatges estan relacionades amb el *món rural*, present amb els temes d'"agricultura" i de "vida rural" (15%). Aquesta representació esquemàtica, evidentment relativa, permet, no obstant això, localitzar els centres d'interès d'aquest mitjà. Designa com una de les seves principals preocupacions els canvis del paisatge – ja sigui urbà o no-, l'empremta que hi deixa la modernitat (indústria, comunicacions i transports), la "conquesta" i la transformació per part de l'home, per dir-ho d'alguna manera. Aquesta aparent fascinació pel progrés té el seu equivalent en l'atenció que l'objectiu té pel món rural, un món que va perdent influència i que ja provoca una mirada nostàlgica. I, finalment, un espai de proximitat, menys espectacular i sovint més íntim, constitueix també un tema de representació privilegiat, que va de la vida quotidiana i familiar a les activitats professionals, així com, en contrapunt, les distraccions realitzades durant el temps lliure.

2.2.3. I després?

Un dels perills de l'estudi seria arribar a una senzilla acumulació d'informacions que esdevindrien obsoletes molt ràpidament. Perquè la feina iniciada conservi tot el seu sentit, s'ha previst una fase posterior que inclou la difusió per Internet, l'actualització i el creixement de la base de dades. El projecte inicial de donar una visió de conjunt del patrimoni fotogràfic s'hauria, doncs, de transformar en un estat de la qüestió en constant evolució, amb totes les inversions que això significa, tant per part de les institucions implicades (transmissió regular de les noves dades) com per part de Memoriav (centralització i adequació de les noves dades, manteniment i desenvolupament de les relacions). L'interès per la fotografia en general i per aquest estudi en concret permet parlar, *a priori*, a favor d'un desenvolupament en aquest sentit.

3. Noves perspectives

Gràcies al projecte realitzat per l'ISCP, podem de mica en mica dibuixar un marc general dels fons fotogràfics que existeixen a Suïssa. Aquesta visió de conjunt permet descriure la història de la fotografia i fer recerques en els fons individuals. A més, representa una eina important de política cultural per a la conservació i la valoració del patrimoni fotogràfic. Una eina que, com a substitut del discurs permanent respecte a la manca de diners, ens dóna els mitjans per proposar mesures concretes i establir unes prioritats clares en la llarga llista dels punts que encara s'han de tractar, sense perdre mai de vista el conjunt. En aquest sentit, el projecte de Memoriav respon també perfectament als interessos de les autoritats federals competents, que són plenament conscients de les mancances substancials que existeixen en el camp de la fotografia²². Des de ja fa uns anys, l'Oficina Federal de Cultura ha manifestat la seva intenció de trobar una solució a aquesta situació²³. Si justament ara la Confederació es decideix a fer un pas en la direcció d'una nova política nacional de la fotografia, també es deu al fet que existeixen noves bases legals que, des de l'any 1999, li deleguen més competències en matèria de cultura. Perquè, efectivament, la promoció de la cultura es va instal·lar amb força en la Constitució Federal a partir de l'any 1999. Des de fa poc, doncs, a Suïssa és possible disposar clarament de més mitjans públics per a la conservació i la valoració del patrimoni fotogràfic basant-se en la Constitució.

Aquest procés necessita, evidentment, un concepte pel que fa al contingut. El que ha estat elaborat recentment per part d'especialistes i representants de la Confederació pretén, d'una banda, tenir en compte les col·leccions, les activitats i la xarxa desenvolupades per entitats privades i les institucions; i, de l'altra, una implantació millor en les estructures ja existents dels interessos i les tasques de la Confederació per a la conservació i la valoració del patrimoni fotogràfic. Concretament, es tendeix a una política nacional basada en tres eixos:

- El suport a projectes fotogràfics d'importància nacional, ja sigui en el finançament de projectes d'institucions que s'ocupen de la conservació de col·leccions i arxius fotogràfics, o en projectes de valoració de fons fotogràfics. Una comissió independent d'especialistes s'encarrega d'avaluar la qualitat dels projectes.

- L'atorgament de subvencions a certs fotògrafs. La Confederació aporta mitjans per lliurar premis i subvencions per comprar obres i organitzar exposicions. Una comissió especial de l'Oficina Federal de Cultura s'encarrega de decidir a qui s'atorguen.

- La creació i el finançament d'un centre per a la fotografia, amb una cooperació exemplar entre institucions privades i públiques. Aquest centre formarà part de la xarxa ja existent i afavorirà així la sintonia amb altres institucions.

3.1 Un centre per a la fotografia a Winthertur

Les bases per a la creació d'un centre per a la fotografia van ser elaborades en comú per la Fundació Suïssa per a la Fotografia, el Fotomuseum Winthertur i l'Oficina Federal de Cultura. Per la seva part, la Confederació pretén mantenir la cooperació de llarga durada amb la Fundació Suïssa per a la Fotografia en un nou pla, atribuint-li un mandat de prestacions clarament definides. Com hem vist, ja en els anys setanta la Fundació de Dret Privat havia assumit diverses tasques de conservació i valoració de la creació fotogràfica a Suïssa i havia rebut amb aquesta finalitat subvencions regulars de la Confederació. Durant aquests trenta anys de vida, ha esdevingut un centre de competències per a la fotografia i ha anat creant per pròpia iniciativa – amb mitjans francament massa modestos, tot s'ha de dir – una col·lecció que inclou un ampli espectre de la creació fotogràfica suïssa. Entre les institucions espe-

cialitzades, la Fundació va ser l'única que va apuntar d'entrada cap a una orientació nacional i va poder així respondre als interessos de totes les parts del país. Amb aquest objectiu, va col·laborar amb altres museus i va organitzar exposicions a tots els cantons. Després de converses importants amb l'Oficina Federal de Cultura, es va decidir que seria preferible desenvolupar aquesta fundació en lloc de crear una nova institució federal.

Aquesta decisió es va prendre també sobre la base de consideracions federalistes. En un país en el qual, fins avui, els cantons són sobirans en matèria cultural, la creació d'una nova institució federal seria viscuda com una centralització problemàtica. Prou es coneixen les baralles que apareixen de manera freqüent quan es tracta d'escollir el lloc idoni per allotjar una institució o per definir la seva posició jeràrquica i les seves competències – en tenim prou exemples tant a Suïssa com a l'estranger. El resultat d'aquestes divergències és, normalment, que els ambients interessats i les institucions es posen mútuament entrebancs, la qual cosa impedeix qualsevol pas endavant²⁴. A més, en el nostre cas, l'aspecte financer representava un paper important. Les inversions financeres necessàries per a la creació i el funcionament d'una nova institució federal haurien estat molt més elevades que el suport clarament regulat a una institució privada que es comprometria, en contrapartida, a defensar els interessos nacionals. Hi ha un altre argument a favor del model triat: una fundació privada està en millor posició per recollir fons que una institució que depèn de l'administració federal. En el cas de la Fundació Suïssa per a la Fotografia, un mecenes conegut va donar al projecte una empena financera decisiva. Com que volien participar en la creació d'un centre d'abast europeu, Andreas Reinhart i la Fundació Volkart es van declarar disposats a invertir 10 milions de francs suïssos (aproximadament 6,6 milions d'euros) per a la rehabilitació d'un edifici industrial davant el Fotomuseum de Winthertur. Aquesta fantàstica aposta inicial va incitar els socis públics a comprometre-s'hi ells també. El pla de construcció preveu dos grans espais d'exposicions, locals climatitzats per a les col·leccions, una biblioteca, una sala per a seminaris i diversos espais públics entre els quals uns quants estaran explotats de manera conjunta pel Fotomuseum Winthertur i la Fundació Suïssa per a la Fotografia, tot això com a complement a l'oferta actual del museu. Un cop les obres de construcció estiguin finalitzades, a la tardor del 2003, l'art fotogràfic disposarà d'uns 3.500 m² a Winthertur.

3.1.1 Combinar esforços

El generós compromís de la Fundació Volkart va ser motivat també pel concepte escollit, que promet interessants perspectives de les quals presentem, a continuació, les dues més importants.

Pel que fa al contingut, el projecte de centre es basa en la concentració i la cooperació de dues institucions especialitzades en un sol lloc. Malgrat tot, el Fotomuseum Winthertur i la Fundació Suïssa per a la Fotografia segueixen sent independents i conserven la seva identitat. Això significa, doncs, un repartiment transparent de les tasques i de les competències. La Fundació Suïssa per a la Fotografia s'ocupa, en primer lloc, de la salvaguarda, la conservació i la valoració del patrimoni fotogràfic de Suïssa. El Fotomuseum Winthertur continua funcionant sobretot com a lloc d'exposicions afirmant el seu paper de plataforma d'àmbit internacional per a la creació fotogràfica contemporània i la història de la fotografia. S'afegeix a aquests dos pilars del futur centre l'Institut Suís per a la Conservació de la Fotografia que, a part de la seva seu a Neuchâtel, establirà una dependència a Winthertur. L'ISCP s'encarregarà de les tasques de restauració a partir de les demandes de les dues institucions principals. A banda d'aquest treball per encàrrec, també podrà funcionar com a empresa independent. En una fase posterior, es preveu integrar una quarta institució, del camp dels nous mitjans de comunicació de masses.

Aquesta aliança flexible de diverses institucions que treballen en diferents sectors de la fotografia ha de permetre ampliar i diversificar la gamma de les seves activitats, ja que cada institució aporta les seves pròpies experiències i reacciona a la seva manera davant de l'evolució d'un camp que exigeix una especialització cada vegada més acurada. Actualment, les exigències en matèria de classificació i de conservació de les fotografies, així com la museografia, l'organització d'exposicions, etc., són molt més importants que fa deu anys. Els esforços combinats d'institucions complementàries permeten explorar millor aquest mitjà complex, la fotografia, amb totes les seves facetes i en tots els seus contextos, i eliminar d'una vegada per totes les barreres ja avui obsoletes entre fotografia d'art i fotografia documental. L'interès d'aquest nou centre recau també i sobretot en les friccions i les tensions generades per la confrontació de les diferents funcions i formes d'expressió de la fotografia, des del seu aspecte documental fins a la seva importància com a mitjà d'expressió artística, des del seu valor com a objecte únic fins al seu paper com a suport d'informació digitalitzat i reproduïble fins a l'infinit.

Aquesta concentració de forces també té sentit des del punt de vista econòmic. Les institucions implicades tenen molts interessos en comú, no únicament pel que fa als continguts de les seves activitats, sinó també pel que fa als equipaments tècnics, normalment onerosos, la qual cosa permet un repartiment dels costos. Indiquem, per exemple, la infraestructura per a les col·leccions (climatització, sistema de seguretat) o l'explotació i el manteniment de la biblioteca comuna.

3.2.1 La gestió del patrimoni fotogràfic – tasca central de la Fundació Suïssa per a la Fotografia

Aquesta unió de forces ha de tenir també repercussions en el perfil específic de les diferents institucions. La Fundació Suïssa per a la Fotografia, per exemple, com a soci de la Confederació, es dedicarà encara més a les activitats i serveis en relació directa amb el patrimoni fotogràfic, buscant, com sempre ho ha fet, l'existència d'unes relacions equilibrades entre el treball d'arxiu i el treball de museu. El seu peritatge corresponent li ha permès des de fa temps ocupar un lloc molt específic en el món fotogràfic suís.

L'eix principal del compromís de la Fundació es basa en el desenvolupament pragmàtic i sistemàtic d'una col·lecció representativa de la diversitat de la creació fotogràfica suïssa, des dels seus principis fins avui, incloent-hi no tan sols les obres de fotògrafs il·lustres sinó també reportatges fotogràfics per a revistes, projectes realitzats que responen a la demanda d'empreses i d'agències de publicitat o fotografies d'aficionats anònims, en la mesura que són pertinents per a la història i la comprensió del mitjà. Entre els criteris utilitzats per seleccionar les obres, indiquem la qualitat fotogràfica, l'originalitat, la subjectivitat de la mirada, el lloc ocupat en la història de la fotografia, l'aspecte innovador, el valor documental, l'actualitat del contingut i la contribució a la col·lecció en el seu conjunt.

En la mateixa línia de la política que ha seguit rigorosament fins ara, la Fundació tracta les fotografies com els resultats d'un acte de creació individual, o sigui com a obres d'autor, i les classifica no per temes sinó per autor. En aquest sentit, la Fundació Suïssa per a la Fotografia rep arxius i llegats complets de fotografies i procura arxivar-los de manera coherent amb l'objectiu de fer justícia a l'autor individual i a la unitat de la seva obra. Una de les conseqüències lògiques d'aquest procés és l'apreciació diferenciada de les còpies originals autoritzades, de les noves còpies fetes per terceres persones, així com dels negatius, els "Vintage Prints", aconseguint la seva màxima còtització quan són el reflex més fidel de les intencions de l'autor i alhora un testimoni de l'esperit del seu temps.

En aquest context, la digitalització de les imatges té un paper menys important. Evidentment, és indispensable per a l'administració i l'explotació dels fons, però no aporta cap solució per a la conservació a llarg termini de les fotografies. Per tant, la Fundació acorda una importància encara més gran a l'adopció de condicions climàtiques i de seguretat que permetin allargar la durada de la vida mitjana de les obres.

Abordem ara un aspecte tan important com és el desenvolupament de la col·lecció, és a dir les diferents formes de difusió de les obres fotogràfiques, des de la seva reproducció en els mitjans de comunicació fins a la seva publicació, passant per la seva exposició. Amb el nou espai dedicat a les exposicions, de quasi 300 m², a més de les sales d'exposicions del Fotomuseum, la Fundació disposarà d'una vitrina permanent; podrà utilitzar-la per ensenyar els seus propis tresors, així com per posar en escena el diàleg amb la creació fotogràfica actual, nacional i internacional. Organitzant unes quatre exposicions l'any, ocuparà un espai fix en l'agenda fotogràfica nacional i internacional i traurà el millor profit possible de les qualitats específiques d'aquesta forma de presentació, l'única sensata en certs casos històrics. Finalment, la recerca i la documentació representen el tercer gran camp d'activitat de la Fundació Suïssa per a la Fotografia. La historiografia de la fotografia suïssa comporta, de moment, unes quantes mancances. Amb la seva biblioteca, gestionada de manera conjunta amb el Fotomuseum, el tractament electrònic i la posada en xarxa de les dades sobre les fotografies suïsses i els fons fotogràfics disseminats per tot Suïssa, la Fundació aspira a resoldre aquestes mancances i proposar una mena de plataforma de recerca i de documentació de la fotografia. Aquest procés compensa, en part com a mínim, l'absència d'una càtedra universitària d'història de la fotografia, així com la negligència general en aquest camp de les escoles universitàries suïsses. A més, la distància pel que fa a les disciplines acadèmiques clàssiques ofereix la possibilitat de posar en pràctica un tractament realment interdisciplinari.

3.3 Conclusió

Què significa tot això pel que fa a la gestió del patrimoni fotogràfic i al fet de fer-se càrrec de col·leccions i arxius?

En el seu nou domicili a Winthertur, la Fundació Suïssa per a la Fotografia disposarà per primera vegada d'un espai no tan sols programàtic sinó també físic per acollir els arxius i els llegats fotogràfics d'importància nacional. Evidentment, la Fundació no té intenció d'endur-se a Winthertur el conjunt dels fons fotogràfics de tot Suïssa. Però podrà oferir a nombroses col·leccions "sense sostre" o conservades en llocs inadequats un refugi segur, una bona infraestructura, condicions de conservació idònies (sobretot de climatització), així com un coneixement especialitzat. Segons estimacions recents, en els anys a venir caldrà trobar un lloc en una institució pública per a cinquanta a setanta arxius d'abast nacional. Els propietaris d'aquests fons tindran probablement més tendència a confiar-nos-els si podem garantir la seva conservació a llarg termini. Com a part d'una gran xarxa d'institucions de fotografia de tot el país, la Fundació també podrà, en alguns casos, ocupar-se de l'allotjament de certes col·leccions en altres institucions, per exemple en cas que tinguin una estreta relació amb una regió concreta. De totes maneres, una política nacional coherent en el camp de la fotografia passa de manera imperativa per l'intercanvi d'informació i la coordinació de les activitats entre les diferents institucions que pertanyen a la xarxa. En aquest context, com a soci de l'Oficina Federal de Cultura, la Fundació ofereix serveis de fàcil accés en tant que centre d'informació i de distribució.

Les exposicions del Fotomuseum Winthertur, cèlebres a nivell internacional, així com les exposicions organitzades per la Fundació, concretaran, a més, un concepte museístic que diferencia la Fundació Suïssa per a la Fotografia d'un simple espai d'emmagatzematge d'i-

matges. Es tracta d'un punt important per a les obres de nombrosos fotògrafs que esperen i es mereixen un altre reconeixement de la seva tasca, més enllà del fet de limitar-se a entrar les seves imatges en uns arxius (digitals). La perspectiva, del tot realista, de ser reconeguts com a autors gràcies a una exposició representa una incitació real per als fotògrafs i els col·leccionistes que volen llegar les seves obres al públic. La garantia d'una gestió professional i d'una conservació a llarg termini d'un fons fotogràfic, la possibilitat d'una exposició i de la publicació del seu catàleg corresponent són criteris decisius per a la sempre espinosa qüestió de la compensació financera d'una inclusió en uns arxius. En funció de l'experiència de les institucions que col·leccionen, acollir i gestionar un fons d'arxius representa fonamentalment costos i poques vegades és rendible, realitat que els fotògrafs entenen difícilment. Considerant les ofertes culturals concretes que a llarg termini el centre podrà oferir, serà possible, en nombrosos casos, evitar el problema complex de l'avaluació i de l'establiment d'un preu que satisfaci les dues parts.

La llarga experiència de la Fundació Suïssa per a la Fotografia en el camp de la gestió dels llegats fotogràfics li ha de permetre establir estratègies clares per a la conservació i la valoració del patrimoni fotogràfic suís. Encara que queden molts aspectes per aclarir, la perspectiva d'una barreja d'experiència i d'infraestructura apropiada a Winthertur suscita un optimisme evident. Pel que fa a la història del compromís institucional respecte a la fotografia, estem preparant a Suïssa una important evolució estructural.

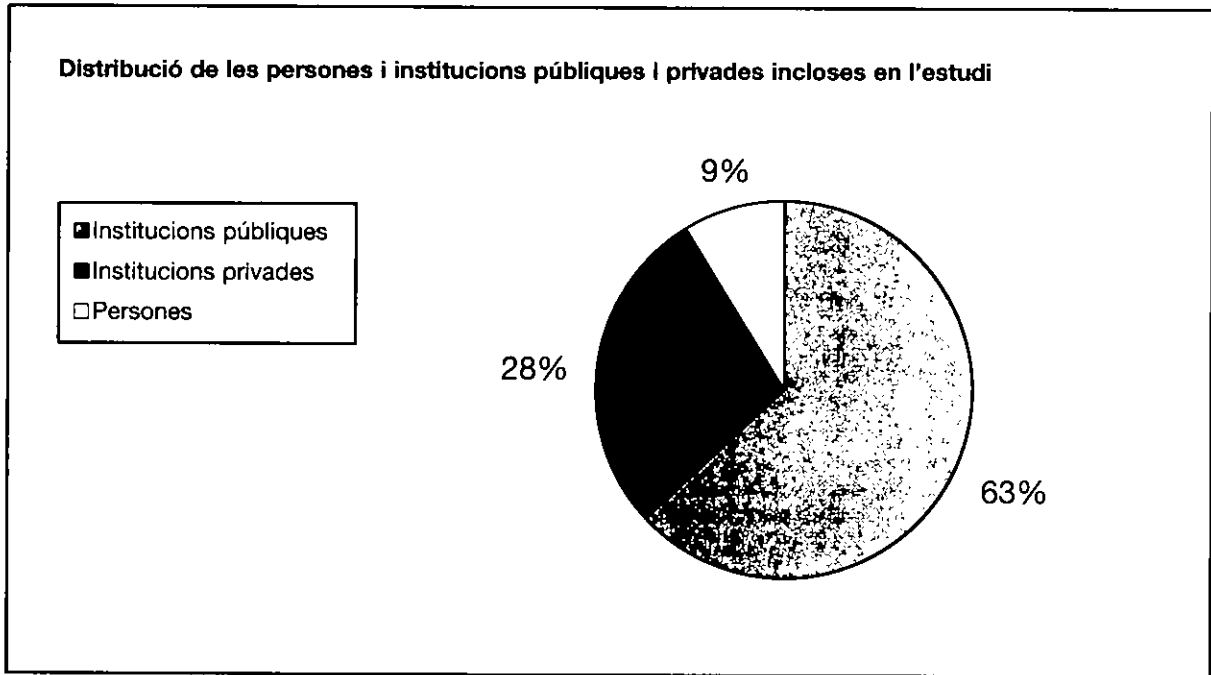

Figura 1.

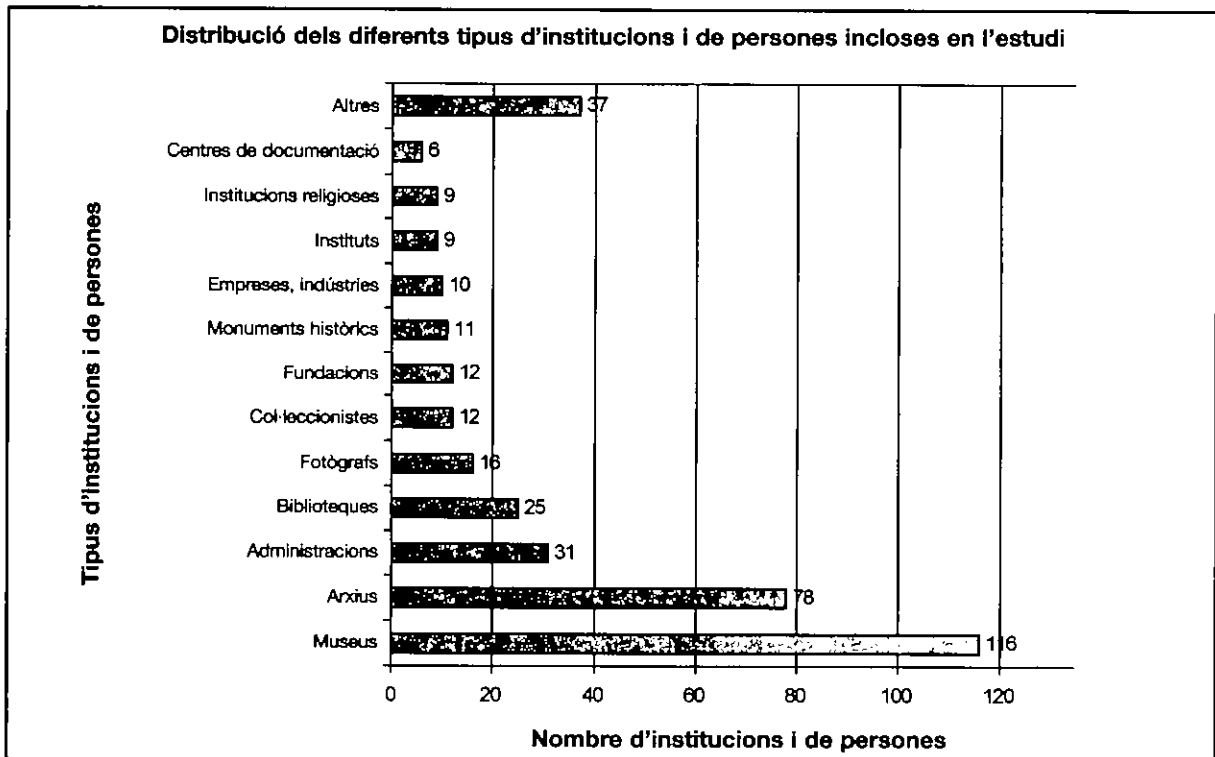
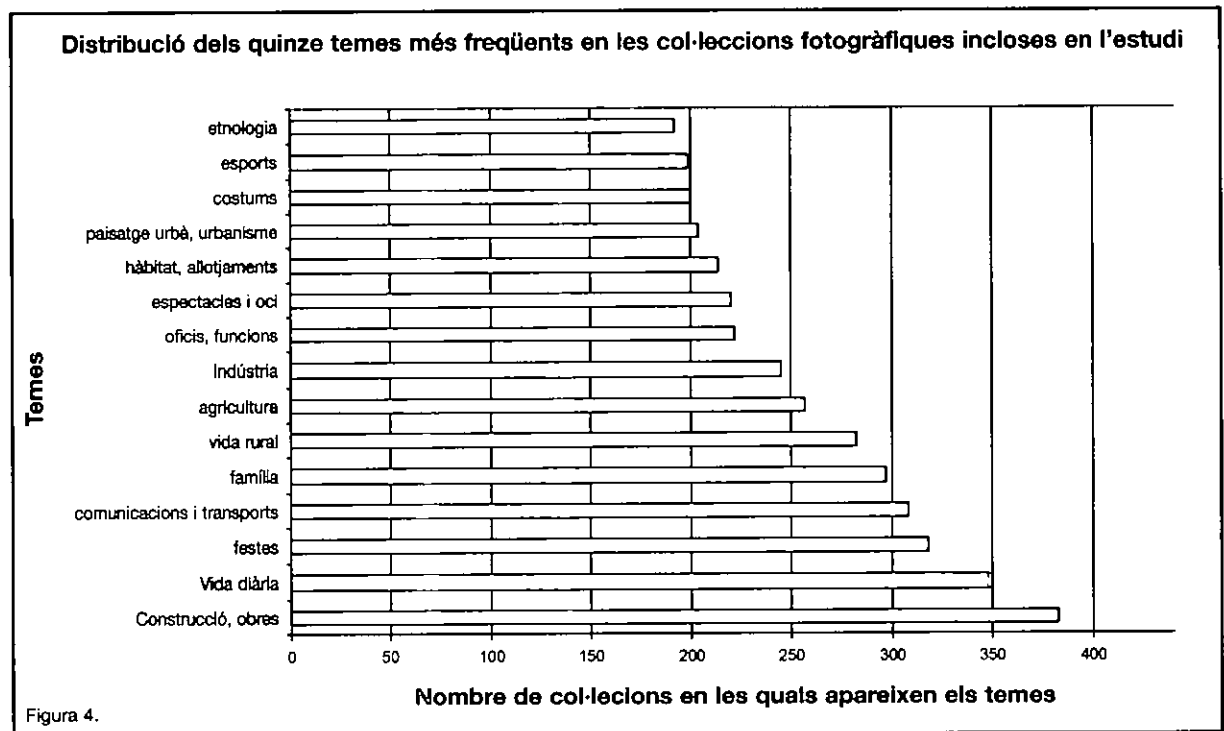
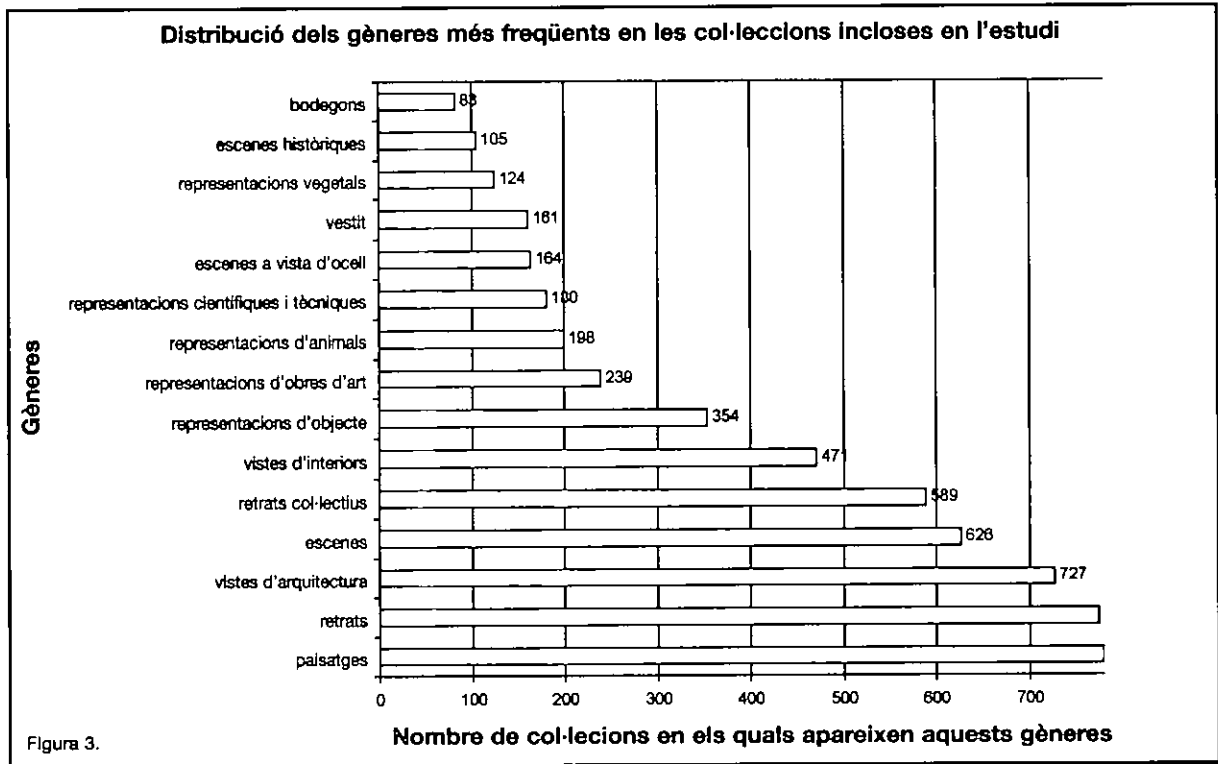

Figura 2.

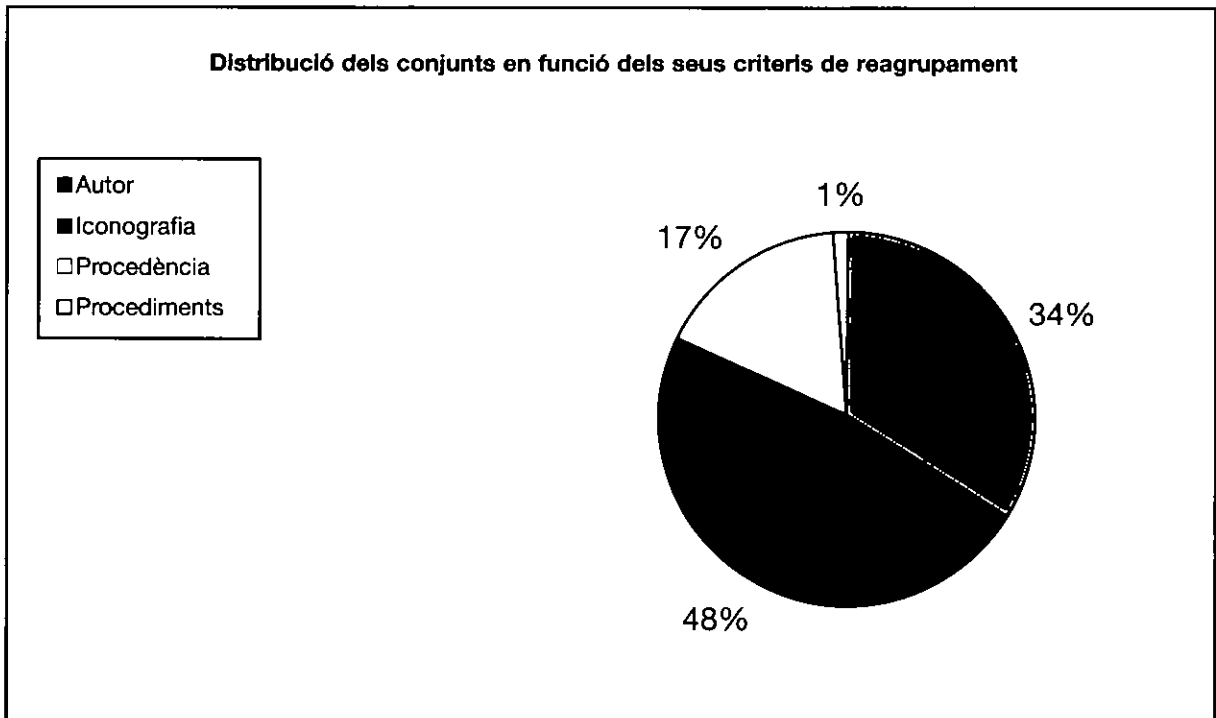

Figura 5.

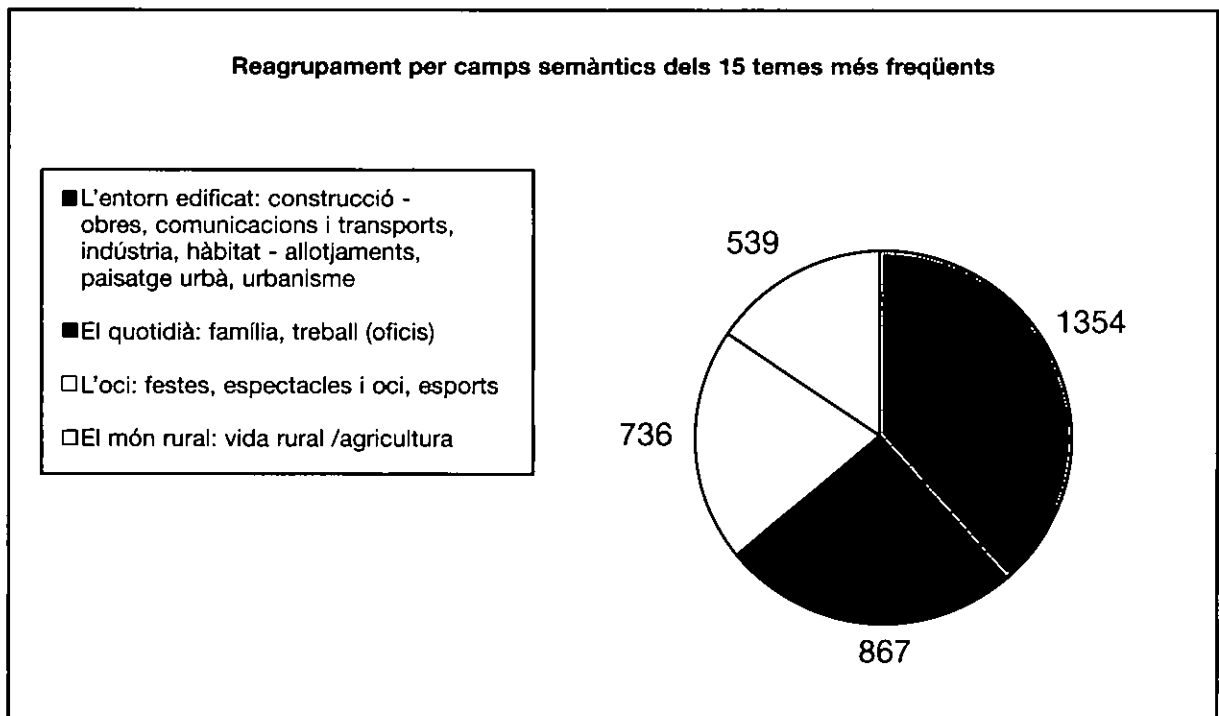
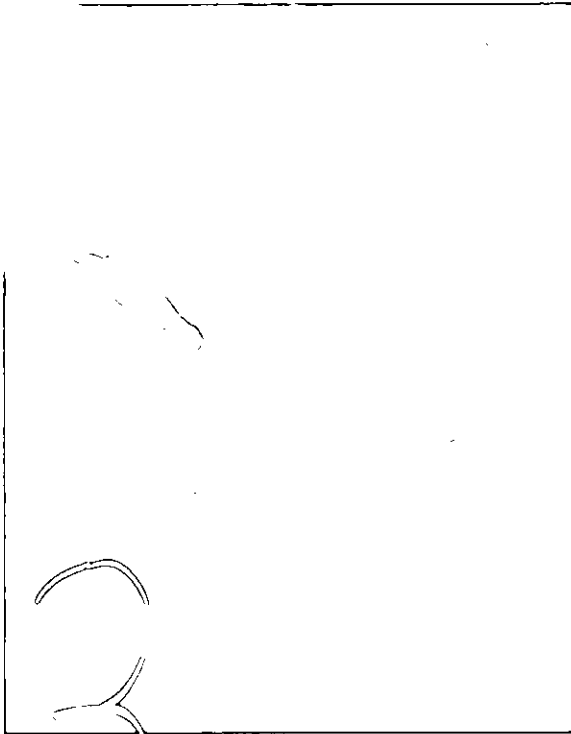
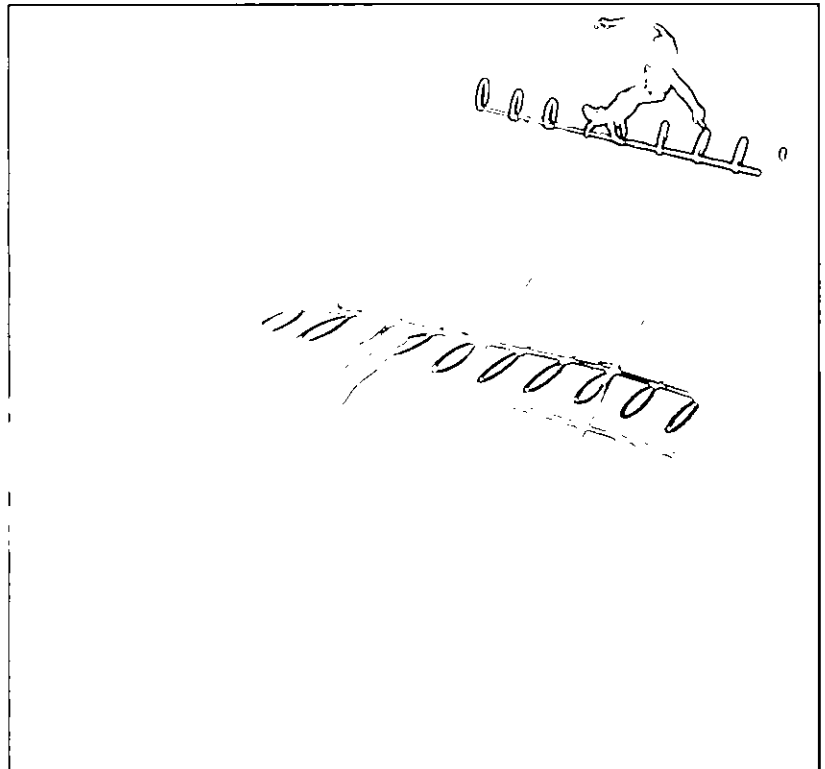

Figura 6.

Hans Staub: La sortida (1894-1990). Transport de nens a Suïssa, Viena, desembre 1945

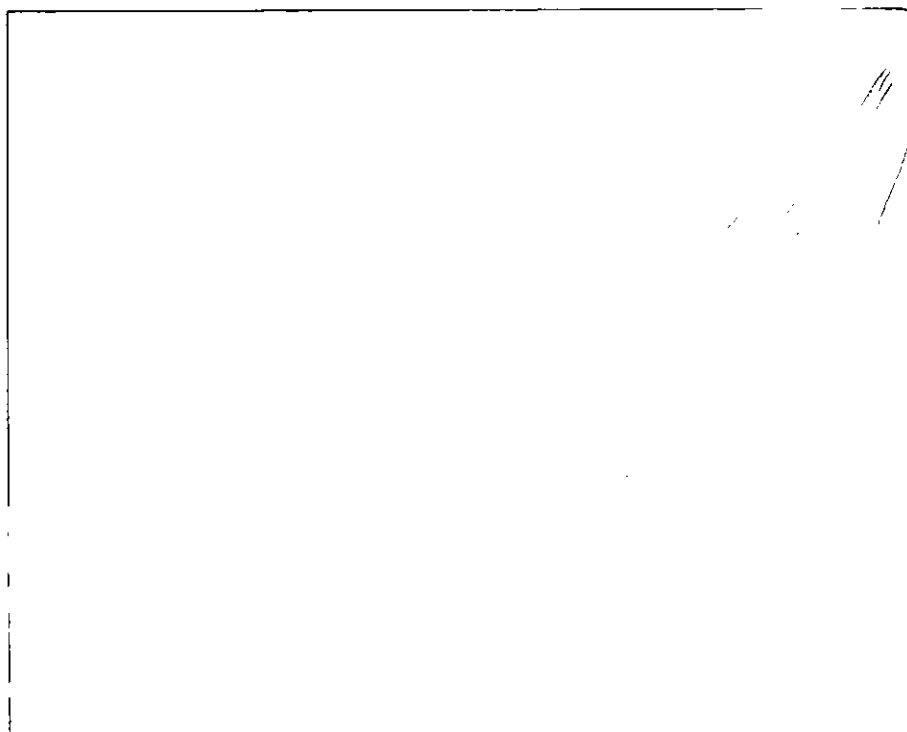
Martin Glaus (1927): El circ, 1954

Gotthard Schuch (1897-1969): Patinatge al cantó de Berna, 1933

Rob Gnant (*1932): Fabricació de salami al Tessin, 1960

Henriette Grindat: Nus amb vel, 1949

NOTES

1. Michel FRIZOT, *La transparence du médium. Des produits de l'industrie au Salon des beaux-arts*, in: *Nouvelle histoire de la photographie*, sota la dir. de MICHEL FRIZOT, París 1994, p. 93.
2. David STREIFF, *Avant-propos*, p. 6 in *Made in Switzerland. Les Collections de photographies de la Confédération*, Berna 1997.
3. Martin GASSER, Thomas D. MEIER, Rolf WOLFENBERGER: *Wider das Leugnen und Verstellen. Carl Durheims Fahndungsfotografien von Heimatlosen 1852/53*, Zurich 1998.
4. El manteniment en el camp de la fotografia de la distinció entre belles arts i arts aplicades encara no té, ni de bon tros, unanimitat i mereixeria una discussió més àmplia.
5. David STREIFF, *ibid.*
6. *Photographie in der Schweiz, von 1840 bis heute*, Bern, 1992 i *Camera*, no. 4, 1981, enterament dedicada a la "Stiftung für die Photographie", transformada més tard en "Schweizerische Stiftung für die Photographie" i Lorraine DAVIS, *Photographic organizations in Switzerland*, in: *History of Photography*, vol. 22, no. 3, Autumn 1998, p. 293-6 i Birgit FILZMAIER: *30 Jahre Schweizerische Stiftung für die Photographie*. In: *Rundbrief Fotografie* N.F. 31, vol. 8, no 3, setembre 2001, p. 28-34.
7. Amb uns termes tenyits d'idealisme, la Stiftung für die Photographie formula els seus objectius: "Art. 3 Zweck. Die Stiftung wird gegründet im Gedenken an die Werke dreier Photographen und Freunde, Werner Bischof, Robert Capa und David Seymour, welche in der Photographie ein Mittel zur Darstellung menschlichen Daseins sahen und die mit der Photographie die Ereignisse unserer Zeit zu erläutern und das Verständnis unter den Völkern suchten", extracte de l'acta de fundació de la Stiftung für die Photographie, maig 1971.
8. Entre els quals figuren Hans Baumgartner, Walter Bosshard, Paul Bowles, Gertrud Dübi-Müller, Karl Geiser, Philipp Giegel, Henriette Grindat, Armin Haab, Peter W. Häberlin, Hugo Peter Herdeg, Martin Hürimann, Hans-Peter Klausner, Anton Krenn, Martin Imboden, Herbert Matter, Annemarie Meier, Maria Netter, Gotthard Schuh, Hans Staub, Hans Steiner, Michael Wolgensinger.
9. Aquesta orientació fotoperiodística apareix tant en el títol de l'exposició de la fundació anomenada "The concerned Photographer" com en l'acta de fundació de la Stiftung für die Photographie, que evoca una col·laboració amb l'Institute for Concerned Photography fundat per Cornell Capra.
10. Lorraine DAVIS, *Photographic organizations in Switzerland*, in: *History of Photography*, vol. 22, no. 3, Autumn 1998, p. 293-6 et Charles-Henri FAVROD, Daniel GIRARDIN, *Musée de L'Elysée. Un musée pour la photographie Lausanne*, Ed. Banque Paribas (Suïssa), Institut suisse pour l'étude de l'art, 1996.
11. Brigitte ULMER, *Le parent pauvre des programmes culturels. La photographie en Suisse – un domaine long-temps négligé*, in: *Payante, la culture ? La situation de la culture suisse en 1999 : Discutons d'une politique culturelle !*, Office fédéral de la culture, Berna, 1999, p. 242.
12. Cal assenyalar aquí la col·lecció del pastor Vionnet (1830-1914) elaborada entre 1860 i 1914 i que va continuar la Biblioteca Cantonal fins a la creació del Museu.
13. Brigitte ULMER, *ibid.*, p. 241. et Urs STAHEL, *Industriefotografie – inszenierte Sachlichkeit*, in: *Industriebild. Der Wirtschaftsraum der Ostschweiz in Fotografie von 1870 bis heute*, hg. von Giorgio WOLFENBERGER, Urs STAHEL, Zurich 1994, p. 290-305.
14. Lorraine DAVIS, *ibid.*
15. Amb la realització del simposi "Fotopolitik in der Schweiz" (La política de la fotografia a Suïssa), organitzat pel Fotomuseum Winterthur, la Fundació Suïssa per a la Fotografia i l'Associació Suïssa de les Institucions per a la Fotografia van fer un pas important el 13 de setembre 1999 a Winterthur.
16. www.memoriav.ch
17. Es van posar en marxa també processos similars a Noruega i a Suècia: Roger ERLANDSEN, *The National Plan for Conservation of Photographs in Norway* i Eva DAHLMAN, *A national strategy for preservation of photographs*

- in Sweden*, in *Rundbrief Fotografie*, N. F. 8, 4/1995, p. 40-46, així com als Països Baixos: Anneke VAN VEEN, *In Quest of Hidden Riches. The Dutch Photographic Survey Project*, in *Rundbrief Fotografie*, N. F. 5, 1/1995, p.32-34.
18. Són: centre de recerca, associació/societat, companyia de transport, editorial, universitat/gran escola federal, jardí botànic/zoològic, *mass-media*, mediateca, agència de premsa/fotogràfica, escola, castell/casa, centre d'art, banca, organisme, agència de viatges, aeroport.
 19. Considerant que la sensibilitat sobre aquest mitjà va aparèixer de manera tardana – fins als anys vuitanta la major part de les institucions no van començar a reunir de manera sistemàtica fons fotogràfics –, el treball d'un bon nombre de tallers es va perdre. Sortosament, no sempre va ser així. Uns quants fons de tallers de fotògrafs es van conservar; ara bé, pocs ho estan de manera íntegra. La part que va arribar fins a nosaltres només constitueix, normalment, retalls d'una producció molt més àmplia. Per tant, com es pot jutjar si el que queda de l'activitat d'un fotògraf és representatiu o no de la seva obra?
 20. Definició que hem tret del document de treball que ens ha entregat la Biblioteca Nacional de França, departament d'estampes i de fotografia (1998).
 21. Segons el document citat en la nota anterior, la seva definició és la següent: "Gènere utilitzat per a les representacions en les quals la preocupació formal desbanca l'interès documental".
 22. Urs STAUB: *Vers des Archives Suisses de la photographie*. In: *made in Switzerland. La Confédération et les arts appliqués – 80 ans d'encouragement*, p. 50-56.
 23. David STREIFF, *ibid.*, p. 8: "Mais il faut maintenant aller plus loin, entreprendre quelque chose pour sauvegarder l'exceptionnel patrimoine que représente la photographie dans ce pays. Cela suppose la mise en place de structures qui permettent de mettre à l'abri et de léguer aux générations futures les archives de valeur aujourd'hui gérées de manière trop éparse." ("Pero ara cal anar més enllà, emprendre accions per salvaguardar l'excursional patrimoni que representa la fotografia en aquest país. Això significa posar en marxa estructures que permetin protegir i llegar a les generacions futures els arxius de molt valor que estan, avui dia, gestionats de manera massa dispersa.")
 24. Per aquest motiu, entre altres, va fracassar el projecte del Deutsches Centrum für Photographie a Berlín.

RESUMEN

Las colecciones fotográficas en Suiza son el resultado de intereses múltiples del Estado, de coleccionistas así como de otras instituciones públicas. Mientras que la Confederación reunió, ya a finales del siglo XIX, conjuntos de imágenes con fines documentales sobretodo, los años 70 del siglo XX vieron aparecer colecciones que añaden a la orientación precedente una dimensión artística esencial. En este campo, las pasiones de personas privadas les han permitido tomar la delantera al compromiso de las autoridades públicas.

Recientemente aún, Suiza no disponía de ningún inventario fiable de sus colecciones fotográficas. Para remediar esta carencia y poner a punto las medidas indicadas, el año 1998 vio nacer el proyecto " Estudio sobre el estado de las colecciones fotográficas en Suiza ". Gracias al estado de la cuestión realizado en el marco de dicho proyecto, Suiza se ha dotado de una herramienta fundamental de política cultural que le permite desarrollar una política coherente de gestión de su patrimonio fotográfico. Ya actualmente, nuevas perspectivas hacen su aparición así como una distribución alentadora de las tareas entre la Confederación e instituciones privadas.

En vez de crear una nueva institución, la Confederación ha preferido utilizar la Fundación suiza para la fotografía, una estructura ya existente que dispone de una red importante y de la cual ha aumentado de manera consistente los medios financieros. En contrapartida, esta fundación se compromete a perseguir, en colaboración con otras instituciones fotográficas, el desarrollo de sus actividades para la conservación y la valorización del patrimonio fotográfico suizo. Ayudándose de medios privados, la Fundación ocupará nuevos edificios en un terreno industrial de Winthertur. A partir del otoño 2003, desde esta nueva ubicación, la Fundación asumirá, conjuntamente con el Fotomuseum Winthertur, sus tareas y sus responsabilidades como socio de la Confederación, y particularmente en lo que se refiere a la conservación de archivos y de colecciones fotográficas.

RÉSUMÉ

Les collections photographiques en Suisse résultent des intérêts multiples de l'Etat, de collectionneurs et d'autres institutions publiques. Si la Confédération a rassemblé, dès la fin du 19e siècle, des ensembles d'images à des fins documentaires surtout, les années 70 du 20e siècle virent apparaître des collections qui ajoutent à l'orientation précédente une dimension artistique essentielle. Sur ce terrain, les passions de particuliers ont devancé l'engagement des autorités publiques.

Il y a peu de temps encore, la Suisse ne disposait d'aucun inventaire fiable de ses collections photographiques. Pour combler cette lacune et mettre au point des mesures ciblées, le projet « Etude sur l'état des collections photographiques en Suisse » a été lancé en 1998. Grâce à l'état des lieux réalisé dans le cadre de ce projet, la Suisse s'est dotée d'un instrument clé de politique culturelle, qui lui permet de développer une politique cohérente de gestion de son patrimoine photographique. Aujourd'hui déjà, de nouvelles perspectives se dessinent ainsi qu'une répartition prometteuse des tâches entre Confédération et institutions privées.

Plutôt que de créer une nouvelle institution, la Confédération s'est tournée vers la Fondation suisse pour la photographie, une structure existante et disposant d'un large réseau, dont elle a sensiblement augmenté les moyens financiers. En contrepartie, cette fondation s'engage à poursuivre, en collaboration avec d'autres institutions photographiques, le développement de ses activités pour la conservation et la mise en valeur du patrimoine photographique suisse. A l'aide de moyens privés, la Fondation prendra ses nouveaux quartiers dans une friche industrielle à Winterthur. A partir de l'automne 2003, c'est à cette adresse que la Fondation assumera, main dans la main avec le Fotomuseum Winterthur, ses tâches et ses responsabilités en tant que partenaire de la Confédération, notamment en ce qui concerne la conservation d'archives et de collections photographiques.

SUMMARY

Photographic collections in Switzerland are formed through the multiple interests of the State, collectors and other public institutions. While from the end of the 19th century the Confederation has been gathering collections of pictures mainly for documentary purposes, the 1970s saw the appearance of collections which added to that previous orientation an essential artistic dimension. And in this sphere, the passions of private individuals have run ahead of commitment by the public authorities.

Not so very long ago, Switzerland had no reliable inventory of its photographic collections. The project «Study on the State of Photographic Collections in Switzerland» was launched in 1998 in order to fill this void and establish some targeted measures. Thanks to the inventory drawn up within the framework of that project, Switzerland has equipped itself with a key cultural policy instrument which allows it to implement a logical management policy for its photographic heritage. New perspectives have already opened up by now, together with a promising share-out of tasks between the Confederation and private institutions.

Rather than creating a new institution, the Confederation turned to a Swiss photography foundation, an existing structure with a large network, whose financial resources have now been significantly increased from public funds. In return, this foundation undertakes, in collaboration with other photographic institutions, to engage in development of its activities for conservation and promotion of the Swiss photographic heritage. With the aid of private funding, the Foundation will move into new quarters in an industrial site in Winterthur. From the autumn of 2003, it is from that address that the Foundation, hand-in-hand with the Fotomuseum Winterthur, will undertake its tasks and responsibilities as partner of the Confederation, particularly in relation to the conservation of photographic archives and collections.